

# VERSLAG 3<sup>E</sup> VERGADERING KLANKBORDGROEP

Versie 27 januari 2022

datum 13 december 2021  
tijd 19.00 uur tot 21.00 uur  
onderwerp Gezondheidseffecten windturbines

De voorzitter van de klankbordgroep (van Public Mediation) opent de vergadering en introduceert de agenda voor de bijeenkomst. De agenda is als volgt:

1. Mededelingen/actualiteiten (brief van lid klankbordgroep)
2. Vaststellen 1<sup>e</sup> verslag, bespreken 2<sup>e</sup>
3. Werksessie: Vragen voor de expertgroep herformuleren, aanscherpen, ordenen etc.
4. Afspraken

## 1. Mededelingen/actualiteiten (brief van lid klankbordgroep)

Eén van de leden van de klankbordgroep heeft na de vorige bijeenkomst op 2 december jl. een brief gestuurd aan de voorzitter van de klankbordgroep. In de brief trekt het lid van de klankbordgroep de onafhankelijkheid van AEF als secretariaat van de klankbordgroep en de expertgroep in twijfel. Op basis van deze brief is een uitgebreide mailwisseling tussen klankbordgroepleden op gang gekomen. In reactie op de brief heeft AEF een schriftelijke reactie geschreven. De klankbordgroepleden hebben de reactie voorafgaand aan deze bijeenkomst ontvangen. Tijdens de bijeenkomst is vanuit AEF enkel iemand aanwezig voor de verslaglegging. De voorzitter van de klankbordgroep stelt voor dat degene die de brief heeft geschreven allereerst een korte introductie geeft. Hierna is ruimte voor de klankbordgroep om over de brief en reactie van AEF in gesprek te gaan.

Introductie auteur brief: mijn brief leek de reactie op te roepen van verdachtmaking, dit was niet de bedoeling. Het ging mij met name om de inhoud en eenzijdigheid van AEF in de stukken (memo van aanpak, gespreksnotitie en verslagen) die tot nog toe zijn aangeleverd. Er zijn mensen die vinden dat normen gebaseerd zijn op onderzoek, er zijn mensen die zeggen dat normen op beleidskeuzes zijn gebaseerd (en niet onderzoek). Die twee gezichtspunten zouden in de expertgroep en de stukken van het secretariaat moeten zitten. Wat mij betreft is het belangrijk om te bepalen of we hier nog iets mee willen doen.

- ▶ *Reactie klankbordgroeplid: ik zou wel willen weten hoe de ondersteuning van AEF eruitziet. Hoe ziet het uitwerken van de adviesnotitie en het tussenrapport eruit? Is de rol van AEF enkel notuleren of nog meer dan dat? Daarnaast ben ik benieuwd hoe bij de expertgroep (en dus ook het secretariaat wordt omgegaan met eventuele belangverstrengeling.*
- ▶ *Reactie klankbordgroeplid: bij de gespreksnotitie van AEF kan ik mij vinden in het eenzijdige beeld dat wordt geschetst. Ik heb wel een wens dat er meer een balans in komt. Echter, de gespreksnotitie is van een gesprek dat al heeft plaatsgevonden. Toch zou ik graag willen dat die notitie wordt verrijkt. Het afwegingskader geldt hetzelfde voor, maar misschien is dat voor nu niet onderwerp van gesprek.*
- ▶ *Reactie klankbordgroeplid: aangezien de gespreksnotitie voor een gesprek was bedoeld dat al heeft plaats gevonden, stel ik voor dat we alle opmerkingen naar de expertgroep sturen en het daarbij laten. En dan is het aan de expertgroep om er iets mee te doen. De expertgroep bestaat uit wetenschappelijke experts. Ik denk niet dat wij met kennis komen die de experts niet al hebben. Ik stel voor dat wij ons eigen werk gaan doen.*

Een lid van de klankbordgroep vraagt wat de relatie tussen AEF (het secretariaat van de expertgroep en de klankbordgroep) en Public Mediation (voorzitter van de klankbordgroep) is. De voorzitter geeft aan dat de twee organisaties geen relatie hebben, behalve het feit dat ze in dit traject logischerwijs samenwerken.

- ▶ *Reactie klankbordgroeplid: er komt zoveel (GEA, plan-m.e.r., afwegingskader) op ons af dat ik merk dat ik het lastig vind om nu verder te gaan met het proces. Ik vind het belangrijk om daar bij stil te staan. Ik heb een soort basisinformatie nodig en dat de gemeente een pas op de plaats maakt. Dit werd ook in de stedelijke klankbordgroep genoemd.*
- ▶ *Reactie gemeente: in de stedelijke klankbordgroep heeft de gemeente niet gezegd dat een pas op de plaats gedaan wordt.*
- ▶ *Reactie klankbordgroeplid: maar het ging toen wel over de plan-m.e.r. en dat betekent toch dat we nu moeten stoppen met het proces?*
- ▶ *Reactie gemeente: het lijkt ons inderdaad verstandig om na de reflectiefase nog een plan-m.e.r. te doen, maar dat betekent niet dat je nu moet stoppen met dit proces.*

Een klankbordgroeplid stelt een vraag in de chat: Gaat dit over een plan-m.e.r. voor de RES 1.0?

De voorzitter van de klankbordgroep stelt voor om dit gesprek niet hier te voeren, maar het onderzoek naar gezondheid en windturbines te voeden en ons op de lijst met vragen en zorgen voor de expertgroep te richten. Anders loopt de klankbordgroep het risico dat zij zich verliest in dit gesprek.

- ▶ *Reactie klankbordgroeplid: dat komt omdat het te veel is en te snel gaat.*
- ▶ *Reactie klankbordgroeplid: Ik heb hetzelfde. Het is gewoon veel, meer dan 60 vragen, er komt ontzettend veel informatie op ons af, er komt een concept-afwegingskader binnen, de gespreksnotitie is niet compleet, ik heb geen beeld van de relatie met de expertgroep, plan-m.e.r. voor RES 1.0. Ik weet eigenlijk niet wat we nu aan het doen zijn en ik heb te weinig tijd om het goed te doen.*

De voorzitter van de klankbordgroep stelt nogmaals voor om te richten op de vragen en zorgen voor de expertgroep.

- ▶ *Reactie klankbordgroeplid: ik maak mij zorgen dat we nu zoveel aandacht besteden aan proces dat we geen inhoud voor kunnen leggen aan expertgroep.*
- ▶ *Reactie klankbordgroeplid: Ik zou het prettig vinden om alle stappen op papier te hebben. Waar vind ik nou de opdracht aan de expertgroep?*

Een klankbordgroeplid reageert in de chat: Vraag aan expertgroep staat in bijlage bij mail van 25 november, 19:09.

Een klankbordgroeplid geeft aan dat het onderzoek naar natuur (in Diemen) nu ook vertraging oploopt. Daar lopen we vertraging op en hier blijft de trein doorlopen.

- ▶ *Reactie gemeente: dat is bij uitstek iets voor de expertgroep natuur. Het zijn verschillende vragen die los van elkaar beantwoord kunnen worden.*

Een klankbordgroeplid vraagt zich af waarom de klankbordgroep het nu heeft over onderwerpen zoals de plan-m.e.r., terwijl de rol van de klankbordgroep zou moeten zijn dat de klankbordgroep de expertgroep voedt met zorgen en vragen. De voorzitter van de klankbordgroep reageert dat het tegelijkertijd begrijpelijk is dat de groep eerst het proces wil snappen. Toch is er een belang om snel naar de inhoud te gaan.

- ▶ *Reactie klankbordgroeplid: ik vind dat we de zorg aan de expertgroep mee moeten geven over de eenzijdige gespreksnotitie van AEF. Wat mij betreft moeten meerdere perspectieven in het advies terugkomen.*
- ▶ *Reactie klankbordgroeplid: ik heb ontzettend weinig vertrouwen, dat vertrouwen wordt niet versterkt door het afwegingskader dat er doorheen gaat, de eenzijdige gespreksnotitie van AEF, het snelle proces. Ik wil, zoals eerder gesuggereerd, naar de inhoud over gezondheid. Echter, het vertrouwen ontbreekt.*
- ▶ *Reactie klankbordgroeplid: vertrouwen moet blijken uit gedrag. Wellicht kunnen we één of twee vragen stellen waarbij de expertgroep vanuit twee perspectieven kan antwoorden? Daarmee kunnen we dan het vertrouwen toetsen bij de expertgroep.*

De klankbordgroep besluit om door te gaan naar het volgende agendapunt en spreekt daarnaast af om deze bijeenkomst één van de zorgen en vragen (volkstuinhuisjes) gezamenlijk uit te werken als vertrouwenstoets voor de expertgroep.

## 2. Vaststellen 1<sup>e</sup> verslag, bespreken 2<sup>e</sup>

De voorzitter van de klankbordgroep stelt het verslag van de eerste bijeenkomst vast. Het secretariaat geeft aan dat er nog ruimte is om schriftelijk te reageren op het verslag van de tweede bijeenkomst.

## 3. Werksessie: Vragen voor de expertgroep herformuleren, aanscherpen, ordenen etc.

De klankbordgroep werkt gezamenlijk het onderwerp 'volkstuinhuisjes' uit. Hieronder staat een overzicht van de vragen die zijn geformuleerd.

### Volkstuinen

Wat vindt u van het niet meenemen van volkstuintuinen in de besluitvorming over windturbines (niet-gevoelige bestemming)

- Huisjes zijn niet goed geïsoleerd (werken infrasonische geluiden beter of slechter door?)
- Hoelang moet je blootgesteld worden voordat gezondheidsschade optreedt? (dosis-effect)
- Hoe stapelt gezondheidsschade zich op bij bewoners van tuinparken?
- Wat is het effect van het ontnemen (verstoring?) van groene ruimte op de mentale en fysieke gezondheid van stadsbewoners?
- Is ergens onderzocht wat de effecten van windturbines op volkstuintuinen zijn? (en zo ja, wat zegt dat?). Met name in de buitenruimte?
- Is ergens onderzocht wat de effecten op gezondheid zijn op afstand <200m
- Wat is het cumulatieve effect van windmolens bovenop ander geluid? Is dit verschillend in bepaalde periodes / typen turbines?

RES Amsterdam pagina 8

Er was onenigheid in de klankbordgroep dit onderwerp nu al voldoende is uitgewerkt voor de expertgroep of dat de lijst met alle vragen (en dus niet één onderwerp) aan de expertgroep moet worden voorgelegd.

## 4. Afspraken

De volgende afspraken worden gemaakt:

- ▶ Eén van de klankbordgroepleden gaat een poging doen om de lijst met alle vragen verder te clusteren en te herformuleren (in afstemming met de andere klankbordgroepleden).
- ▶ De voorzitter van de klankbordgroep gaat enkele vragen voorleggen aan de voorzitter van de expertgroep, namelijk:
  - ▶ Wil de expertgroep de vraag 'gezondheidseffecten voor gebruikers van volkstuintuinen' uitwerken om aan de klankbordgroep te laten zien hoe zij daarmee omgaan?
  - ▶ Is het mogelijk om een nadere kennismaking tussen de expertgroep en de klankbordgroep te organiseren, bijvoorbeeld door de klankbordgroep als tweede ring mee te laten luisteren met de expertgroep?